

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ ВИДОБУТКУ МІНЕРАЛЬНОЇ СИРОВИНИ

Володимир Бузило

доктор технічних наук, професор
директор Гірничого інституту
Національний гірничий університет, Україна
buzilov@nmu.org.ua

Артем Павличенко

кандидат біологічних наук, доцент
завідувач кафедри екології та технологій
захисту навколишнього середовища
Національний гірничий університет, Україна
pavlychenkoa@nmu.org.ua

Ольга Деменко

асистент кафедри екології та технологій
захисту навколишнього середовища
Національний гірничий університет, Україна
olgademenko@ukr.net

У процесі технологічного циклу на гірничодобувних, гірничозбагачувальних і переробних підприємствах України щорічно утворюється близько 0,3 – 0,5 млрд т відходів видобутку та збагачення мінеральної сировини, які є унікальним джерелом цінних компонентів, що можуть бути вилучені та використані в різних галузях економіки України.

На сьогоднішній день розроблені технології вилучення з мінеральної сировини і відходів багатьох цінних компонентів, що пройшли лабораторні та напівпромислові випробування. Але в цілому комплексна оцінка компонентів, що містяться в основних корисних копалинах, проводиться недостатньо, а накопичувані відходи видобутку мінеральної сировини використовуються в незначних обсягах.

Однією з найбільш серйозних перешкод для розвитку вітчизняної гірничої промисловості є недосконалість законодавства, численні протиріччя в якому ускладнюють розвідку і освоєння родовищ, роблять все більш гострою проблему техногенних відходів.

З точки зору правового регулювання, основною проблемою для залучення в розробку техногенних запасів є прирівнювання їх розробки до користування надрами, з усіма процедурами, передбаченими Законом «Про надра», отриманням ліцензій і т. п., що в ряді випадків суперечить рішенню завдань комплексної їх переробки. Так, віднесення всієї гірської маси відвалів до відходів тягне за собою необхідність сплати екологічного податку за утворення відходів, однак сама гірська маса в подальшому може залучатися в господарську діяльність, і, таким чином, користувач надр зобов'язаний вносити плату за негативний вплив на навколишнє середовище при розміщенні не відходів, а корисних копалин. Нечіткість формулювань в законодавстві в даній ситуації може привести до оподаткування вже використаних розкривних порід.

На жаль, це далеко не всі перешкоди та недоліки в законодавстві, які не дають можливості повноцінної розробки техногенних родовищ. З огляду на вищесказане, можна говорити про те, що основною проблемою промислового видобутку техногенних корисних копалин в Україні на даний час є відсутність ефективної нормативно-правової бази. Без державної підтримки залучення техногенних утворень в господарське використання стає економічно неефективним. В результаті відходи продовжують накопичуватися, а екологічна ситуація погіршуватися.

Розширення області застосування ресурсів техногенних родовищ полягає в першу чергу у визначенні пріоритетних та першочергових об'єктів їх розробки. Розроблення методики оцінки еколого-економічної ефективності розробки техногенних родовищ дозволить врахувати потенційні можливості залучення вторинних мінеральних ресурсів для виготовлення певних матеріалів та товарів, що в свою чергу дозволить скоротити використання первинних мінеральних ресурсів та зберегти їх для майбутніх поколінь.

Гострота і значимість проблеми вивчення, освоєння і комплексного використання ресурсного потенціалу техногенних родовищ в інтересах економічного розвитку України вимагають негайної розробки заходів, направлених на подолання відставання законодавчої бази від потреб країни. Якщо зараз не змінити ситуацію, що склалася, то в майбутньому це може привести до серйозних економічних та екологічних наслідків.